

ผู้นำคนใหม่ของเกาหลีเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร. ดำรงค์ ฐานดี

วันสำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีหรือเกาหลีเหนือที่ผู้คนทั่วประเทศและทั่วโลกต้องรับรู้ คือวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 2011 (พ.ศ. 2554) นายคิม จองอิล ผู้นำรัฐคอมมิวนิสต์ได้ถึงแก่อสัญกรรม ในวันนั้นคล้ายคลึงกับเมื่อปี ค.ศ. 1994 ที่ นายคิม อิลซุง ผู้ก่อตั้งและเป็นประธานาธิบดีคนแรกของประเทศนี้ได้ลาจากโลกนี้ไป ปรากฏการณ์ที่ทั่วโลกได้รับรู้จากเหตุการณ์ทั้งสองก็คือ ชาวเกาหลีเหนือต่างร่ำไห้ปริ่มว่าจะขาดใจ แสดงอาการสุดรันทดและความโศกเศร้าต่อหน้าโลงศพของวีรบุรุษของพวกเขา

อีกสิ่งหนึ่งที่คล้ายคลึงกันได้แก่การสืบทอดทางการเมืองโดยผ่านทางสายเลือด กล่าวคือ เมื่อนายคิม อิลซุงจากไป นายคิม จองอิลบุตรชายได้รับอำนาจทางการเมืองต่อจากบิดา และเมื่อนายคิม จองอิลถึงแก่อสัญกรรม นายคิม จองอึนบุตรชายได้กลายเป็นผู้นำประเทศแม้ว่าเขาจะมีอายุไม่ถึง 30 ปี (ราว 28-29 ปี) ก็ตาม การเปลี่ยนผ่านทางทางการเมืองเป็นไปอย่างราบรื่น โดยได้รับการสนับสนุนอย่างยิ่งจากคณะกรรมการประชาชน พรรคกรรมกรเกาหลี และกองทัพ อันเป็นการยอมรับความเป็นผู้นำให้แก่คนใหม่ ซึ่งเป็นทายาททั้งทางสายโลหิตและทางการเมืองของคนในตระกูลคิม จากรุ่นสู่รุ่นติดต่อกันมา จึงกล่าวได้ว่า เป็น “ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในระบบสังคมนิยม”

ภาพรวมของเกาหลีเหนือที่ผ่านมา

นับตั้งแต่ นายคิม จองอิล (เกิดวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1941) ได้รับการแสดงตัวให้เป็นทายาททางการเมืองนับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 เมื่อเขามีอายุราว 33 ปี คู่แข่งทางการเมืองของเขาคือน้องชายต่างมารดาชื่อ คิม เปียงอิล (เกิดในปี ค.ศ. 1954) โดยนายคิม อิลซุงผู้เป็นบิดาได้ส่งไปเป็นทูตในหลายประเทศ อันเป็นการผลักดันให้พ้นทางเพื่อให้ นายคิม จองอิลได้แสดงผลงาน และมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งสูงขึ้นไปในคณะกรรมการป้องกันประเทศ พรรคกรรมกรเกาหลี กองทัพ และคณะกรรมการกลางประชาชนไปเรื่อยๆ จนกระทั่ง ประธานาธิบดีคิม อิลซุงถึงแก่อสัญกรรมในวันที่ 8 กรกฎาคม นายคิม จองอิลจึงได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งผู้นำประเทศ โดยเข้าดำรงตำแหน่งเป็นประธานในทุกองค์กร ยกเว้นตำแหน่งประธานาธิบดีที่สภาประชาชนแห่งชาติได้ประกาศให้นายคิม ผู้เป็นบิดาอยู่ในตำแหน่งนั้นชั่วคราว ดังนั้น เมื่อเขาเป็นประธาน

คณะกรรมการป้องกันประเทศ ซึ่งในทางปฏิบัติถือเป็นองค์กรปกครองสูงสุดของประเทศ จึงเป็นตำแหน่งผู้นำประเทศอย่างเป็นทางการภายหลังการไว้ทุกข์แก่บิดาเป็นเวลา 3 ปี

ตลอดช่วงการดำรงตำแหน่งของนายคิม จองอิล เกาหลีเหนือได้ผ่านเรื่องราวมากมายที่กระทบต่อความมั่นคงและสันติสุขของชาติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเรื่องส่วนตัวและครอบครัวอันส่งผลโดยตรงกับการแต่งตั้งทายาททางการเมืองในรุ่นที่ 3 มีดังนี้

1. อุดมการณ์ทางการเมือง ในปี ค.ศ. 1974 ประธานาธิบดีคิม อิลซุงได้ประกาศให้ลัทธิจูเช่ (Juche) เป็นพื้นฐานแกนกลางหลักของพรรคกรรมกรเกาหลีและเป็นแนวทางปฏิบัติการของรัฐบาล จนมีการเรียกลัทธิจูเช่ว่าเป็นลัทธิคิม อิลซุง (Kimilsungism) ที่ใช้เทียบเคียงกับลัทธิมาร์กซ์-เลนิน โดยลัทธิจูเช่เป็นอุดมการณ์ที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ จูเช่หมายถึงการยืนอยู่บนลำแข้งของตนเองที่คนเกาหลีจะต้องใช้พลังอำนาจของประชาชนทุกคนสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองเพื่อให้ชาติเป็นอิสระ สามารถเลี้ยงตัวเองในทางเศรษฐกิจ และปกป้องประเทศด้วยพลังอำนาจของตนเอง

ภายหลังการอสัญกรรมของนายคิม อิลซุง ผู้นำคนใหม่ได้ประกาศ “แนวคิดไต้ร่มธงสีแดง” (Red Banner Thought) อันเป็นแนวคิดในการฝึกกำลังของปรากฏการณ์ ได้แก่ ปรากฏการณ์การเมืองหรือทางอุดมการณ์

ไต้ร่มธงสีแดงเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นปึกแผ่นทางจิตใจที่มีไว้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันหรือเบี่ยงเบนไปจากอุดมการณ์หลักของชาติ (หรือจูเช่) แต่เป็นร่มธงที่เปี่ยมไปด้วยความเชื่อมั่นยำความจงรักภักดีต่อการปฏิวัติและการอยู่แนบชิดกับผู้นำ ซึ่งทุกคนจะดำรงชีวิตอยู่ภายใต้ร่มธงแดงเดียวกันไปจนวันตาย

จะเห็นได้ว่า อุดมการณ์ของชาติและลัทธิสังคมนิยม ทำให้เกาหลีเหนือเป็นประเทศปิดและยึดมั่นในศักยภาพภายในของชาติเป็นสำคัญ อุดมการณ์นี้ได้รับการยึดถือและใช้เป็นแนวนโยบายของชาติมาจนถึงทุกวันนี้

2. ความอดอยาก ภายหลังที่เกาหลีเหนือได้รับความสำเร็จในการพัฒนาประเทศในช่วงแรกระหว่าง ค.ศ. 1957-1975 ด้วยการนำแนวคิดเศรษฐกิจแบบมาร์ก-เลนินมาใช้ (ระบบเศรษฐกิจการวางแผนจากส่วนกลาง) โดยยึดธุรกิจและโรงงานอุตสาหกรรมของคนญี่ปุ่น (ญี่ปุ่นยึดครองเกาหลีเป็นอาณานิคมระหว่าง ค.ศ. 1910-1945) และนายทุนชาวเกาหลีมาเป็นของรัฐ รวมทั้งยึดที่ดินจากเจ้าของที่ดินมาเป็นของสหกรณ์การเกษตร รวมทั้งจัดระบบสหกรณ์ขายสินค้าและสหกรณ์ทุกประเภท รัฐบาลกระตุ้นให้ประชาชนขยันขันแข็งในการทำงานและเร่งเพิ่มผลผลิต

ตามแนวคิดทางการเมืองแบบจู่เซ่และนโยบายการพัฒนาตามขบวนการณ์ม้าบิน (Chollima - mythical horse)

ต่อมา ในทศวรรษ 1990 ได้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจเพราะผลผลิตในภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมลดลงเป็นอย่างมาก เนื่องจากความเก่าแก่ของเทคโนโลยีในการผลิต การซื้อวัตถุดิบในราคามิตรภาพจากจีนลดลง การค้ากับรัสเซียลดต่ำลงเพราะรัสเซียก็ประสบกับปัญหาการกระถดถอยทางเศรษฐกิจ ชาวนาไม่มีแรงจูงใจในการทำงานเพราะคนขยันกับคนขี้เกียจต่างได้รับผลประโยชน์จากแรงงานเท่ากัน นอกจากนี้ ในช่วงปี 1994-1996 เกิดปัญหาอุทกภัยร้ายแรงที่สุดหลายปีติดต่อกัน และในปี ค.ศ. 1997 ภัยแล้งได้กระหน่ำซ้ำเติมต่อไปอีกหลายปี ก่อให้เกิดความสูญเสียในด้านพืชผล ผู้คนต่างอดอยาก ต้องจำกัดการบริโภคข้าวเหลือเพียงวันละ 300-400 กรัมแทนที่จะเป็น 500 กรัมในภาวะปกติ นานาประเทศต้องให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง แต่ความต้องการอาหารมีมากเกินกว่าที่จะแจกจ่ายให้กับทุกคนอย่างเพียงพอ อีกทั้งรัฐบาลเน้นให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวทหารก่อนตามนโยบาย Military First Policy ก็ยิ่งทำให้การแจกจ่ายอาหารไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นอย่างชัดเจน เด็กและคนชราต้องล้มตาย หรือไม่ก็เป็นโรคขาดอาหารกันไปทั่ว

จนถึงปัจจุบัน การขาดแคลนอาหารก็ยังคงปรากฏให้เห็น เพราะดินฟ้าอากาศแปรปรวนแปรเสมอ การผลิตอาหารจึงไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ในขณะที่ต่างชาติ (โลกตะวันตก) มักใช้ความช่วยเหลือทางด้านอาหารเป็นเครื่องมือในการต่อรองให้เกาหลีเหนือยอมทำตามเงื่อนไขที่ต่างชาติกำหนด ซึ่งได้สร้างความขุ่นเคืองให้กับโสมแดงเป็นยิ่งนัก

3. การครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ เกาหลีเหนือมีโรงงานปฏิกรณ์นิวเคลียร์มาตั้งแต่ ค.ศ. 1957 โดยได้รับความร่วมมือจากรัสเซีย ต่อมา เมื่อเกิดวิกฤตน้ำมันโลกหลายครั้งและจีนไม่อาจขายน้ำมันให้ในราคามิตรภาพได้เพราะต้องนำไปใช้บริโภคภายในประเทศของตนเกาหลีเหนือจึงต้องหาทางสร้างโรงงานไฟฟ้านิวเคลียร์ขึ้น ต่อมา เมื่อสหรัฐฯ ตรวจพบว่าเกาหลีเหนือมีโรงงานปฏิกรณ์นิวเคลียร์ในปี ค.ศ. 1994 จึงเจรจาให้ยุติโครงการนี้เสียเพื่อให้คาบสมุทรเกาหลีปลอดจากอาวุธนิวเคลียร์ และสัญญาว่าจะช่วยสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังน้ำทดแทนให้ แต่การช่วยเหลือก็ไม่บรรลุผลสำเร็จเพราะรัฐสภาอเมริกันปฏิเสธที่จะให้งบประมาณ จึงต้องหาทางช่วยเหลือแบบพหุภาคีร่วมกับชาติอื่นๆ ทำให้การก่อสร้างโรงงานไฟฟ้ากระทำได้เพียง 30 เปอร์เซ็นต์ เกาหลีเหนือเดือดดาลยิ่งนักและประกาศว่าจะพัฒนาเป็นระเบิดนิวเคลียร์ จึงนำไปสู่การประชุม 6 ฝ่ายในปี ค.ศ. 2002 ประกอบด้วย เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ จีน รัสเซีย สหรัฐฯ และญี่ปุ่น แต่การประชุมแต่ละครั้งไม่บรรลุผลใดๆ (เพราะการต่อรองมีอยู่อย่างเข้มข้น) เกาหลีเหนือจึงพัฒนาโรงงานปฏิกรณ์

นิวเคลียร์ต่อ และสามารถทดลองระเบิดนิวเคลียร์ได้ 2 ครั้ง คือ ในวันที่ 9 ตุลาคม ค.ศ. 2006 และวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 2009 และยังสามารถทดลองยิงขีปนาวุธอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า เกาหลีเหนือเป็นประเทศที่ผลิตและจำหน่ายอาวุธทั้งที่เป็นอาวุธที่มีอำนาจการทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction) และอาวุธเคมี อาวุธชีวภาพ ปืนและระเบิดสังหารชนิดต่างๆ ตลอดจนรับจ้างฝึกกำลังรบให้กับกองกำลังต่างชาติ (ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มการก่อการร้าย) ทั่วโลก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเทศมีข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ ในขณะที่จำเป็นต้องแสวงหาเงินตราต่างประเทศเพื่อใช้ในกองทัพที่มีกำลังพลถึง 1.1 ล้านคน ต่อมา เมื่อถูกประเทศตะวันตกประกาศห้ามติดต่อกับชายอื่นเป็นผลมาจากข้อกล่าวหาว่าครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ การแอบค้าขายอาวุธและใช้อาวุธแลกกับรัฐพืชและอาหาร (เช่น กับพม่า) จึงดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดมา

4. อิทธิพลของจีน จีนมีบทบาทสำคัญต่อเกาหลีเหนือในฐานะ เมืองพี่-เมืองน้อง มาตั้งแต่ครั้งประวัติศาสตร์ที่เกาหลีเป็นรัฐบรรณาการของจีน ต่อมา จีนได้ช่วยเหลือในยุคที่ญี่ปุ่นเข้ามารุกรานในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ต่อมาเมื่อเกิดสงครามเกาหลีขึ้น จีนให้ความช่วยเหลือเกาหลีเหนือต่อสู้กับศัตรูผู้รุกรานจากต่างถิ่น อนึ่ง จีนใช้ระบบการปกครองระบบคอมมิวนิสต์เช่นเดียวกับเกาหลีเหนือ ทำให้มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากที่สุด และยิ่งเกาหลีเหนือถูกโดดเดี่ยวจากประชาคมทั่วโลก จีนจึงเป็นประเทศมหามิตรที่สามารถพึ่งพาและปกป้องในทุกเรื่อง รวมทั้งจีนเป็นประเทศคู่ค้า การลงทุนที่ใหญ่ที่สุด รวบรวม 80 ของประเทศโสมแดงที่เดียว ในขณะที่จีนเปรียบเกาหลีเหนือว่าเป็นเสมือนกับฟัน เกาหลีเหนือเป็นเสมือนริมฝีปาก ซึ่งต่างต้องให้ความผูกพันต่อกันอย่างเหนียวแน่น

คิม จองอิล

คิม จองอิลเกิดในตระกูลคิมที่บิดา นายคิม อิลซุงเป็นวีรบุรุษและเป็นผู้นำในการก่อตั้งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน ค.ศ. 1948 ดินแดนของประเทศนี้มีขนาด 220,847 ตารางกิโลเมตร ร้อยละ 80 เป็นภูเขาและที่สูง ผู้คนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามหุบเขาและที่ราบลุ่ม โดยมีที่ราบขนาดใหญ่ราว 500 ตารางกิโลเมตรอยู่ 2 แห่ง คือที่ราบเปียงยาง และที่ราบแซรียงที่มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นอยู่ข้าวอู่น้ำของประเทศ หล่อเลี้ยงประชากรราว 23 ล้านคน คิม จองอิลมีน้องสาวชื่อ คิม เคียงฮุย ซึ่งแต่งงานกับนายชาง ชุงเทค ปัจจุบันทั้งสองคนมีอายุ 65 ปี และ 67 ปี ตามลำดับ และดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง

คิม จองอิลเกิดในเขตไซบีเรียเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1942 ต่อมาได้เข้าศึกษาที่ประเทศเยอรมันตะวันออกเป็นเวลา 2 ปีและกลับไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยคิมอิลซุงของเกาหลีเหนือจนจบการศึกษาในปี 1963 เข้าเป็นสมาชิกพรรคกรรมกรตั้งแต่นั้นปี 1964 เป็นต้นมา

ในปี ค.ศ. 1975 บิดาได้เริ่มนำเขาออกงาน อันเป็นการเปิดเผยว่า บุตรชายคนนี้จะป็นทายาททางการเมือง ใน ค.ศ. 1943 เขาก็ได้รับตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการป้องกันประเทศ ดำรงตำแหน่งเป็นจอมพล และปี 1997 เป็นเลขาธิการพรรคกรรมกรเกาหลีภายหลังที่บิดาถึงแก่อสัญกรรมในปี 1994 อำนาจทางการเมืองจึงตกอยู่ในมือของเขาในฐานะผู้นำประเทศมีความใกล้ชิดกับจีนอย่างแน่นแฟ้น

นายคิม จองอิลมีภรรยา 4 คน มีบุตรชายคือ คิม จองนำ (ปัจจุบันอายุ 40 ปี) จากภรรยาคนแรก และกับภรรยาคนสามมีบุตรชายอีก 2 คน คือ คิม จองซูล และ คิม จองอึน (ปัจจุบันอายุราว 30 ปี และ 27 ปีตามลำดับ) ตามธรรมเนียมของเกาหลีนั้นบุตรชายคนโตจะเป็นผู้เป็นทายาทของครอบครัว แต่ในกรณีนี้ ผู้นำคิม จองอิลลังเลใจที่จะเลือกทายาททางการเมืองที่ได้รับการยอมรับจากเหล่าชนชั้นนำของประเทศ ทั้งนี้เพราะบุตรชายคนโตมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ชอบดื่มสุรา เทียวเตร่ และถูกจับได้ว่าใช้หนังสือเดินทางปลอมในการเดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่น ในขณะที่บุตรชายคนที่สองมีบุคลิกเป็นผู้หญิง อย่างไรก็ตาม เขาจำเป็นต้องตัดสินใจอันเนื่องมาจากปัญหาทางด้านสุขภาพที่เชื่อว่าเขาอาจมีชีวิตอยู่อีกไม่นานนัก ดังนั้น ในปี ค.ศ. 2010 เขาจึงให้บุตรชายคนเล็กที่มีอายุเลยวัยเบญจเพศเพียงเล็กน้อยได้ปรากฏตัวต่อหน้าสาธารณชน และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายพลสี่ดาวแห่งกองทัพ อันเป็นการยุติการคาดการณืทั้งจากภายในและภายนอกประเทศถึงการเลือกทายาททางการเมืองสืบต่อจากเขา

และในตอนปลายปีถัดมา เขาก็ถึงแก่อสัญกรรมเมื่ออายุได้ 69 ปี หลังจากที่ได้แสดงตัวทายาททางการเมืองคนใหม่ได้เพียง 1 ปี ซึ่งต่างจากตัวของเขาเองที่บิดาได้เปิดตัวเป็นเวลานานกว่า 30 ปีก่อนที่จะขึ้นสู่ตำแหน่งผู้นำประเทศ ทหารเกาหลีเหนือได้ประกาศการอสัญกรรมของเขาในวันที่ 19 ธันวาคม ภายหลังจากที่เขาได้เสียชีวิตแล้ว 2 วัน โดยกล่าวในแถลงการณ์ว่านายคิม จองอิลได้จากไปบนรถไฟในขณะที่เขาเดินทางไปทำภารกิจการดูงานในโครงการของรัฐ รวมระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้นำประเทศทั้งสิ้น 17 ปี

คิม จองอึน

เดิมรู้จักกันในนาม Kim Jong-woon (เรียกตามตัวสะกดจากภาษาญี่ปุ่น) เกิดเมื่อวันที่ 8 มกราคม ค.ศ. 1983 จากภรรยาคนที่ 3 ชื่อนางคิม ยองฮี ในวัยเด็กเขาได้ไปศึกษาภาษาอังกฤษในโรงเรียนนานาชาติที่เมืองเบิร์น ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ในราวปี ค.ศ. 1998 โดยใช้ชื่ออื่น

(pseudo-name) ต่อมาย้ายไปเรียนที่โรงเรียนมัธยมที่โรงเรียนนานาชาติชื่อ Liebefeld จนถึงปี ค.ศ. 2000 จากนั้น ก็ออกจากประเทศสวิสเซอร์แลนด์ไป เขาเป็นเด็กขี้อาย เก็บตัว ไม่ชอบคุยกับคนแปลกหน้า (ตามปกตินักเรียนต่างชาติชาวเอเชียส่วนใหญ่มักไม่ค่อยพูดมาก อาจเป็นเพราะข้อจำกัดในการใช้ภาษา) แต่เขาสนใจนักกีฬาและมีรูปของนักบาสเกตบอลอเมริกัน เช่น โคบี ไบอันท์ และไมเคิล จอร์แดน ติดอยู่ตามผนังห้องพักของเขา

ต่อมา เขาเรียนจบได้รับปริญญา 2 ใบ คือ สาขาฟิสิกส์ จากมหาวิทยาลัยคิมอิสซุง และปริญญาทางการทหารจากวิทยาลัยทหารคิมอิสซุง อนึ่ง เขายังสนใจศึกษาด้วยตนเองในสาขาคอมพิวเตอร์อีกด้วย

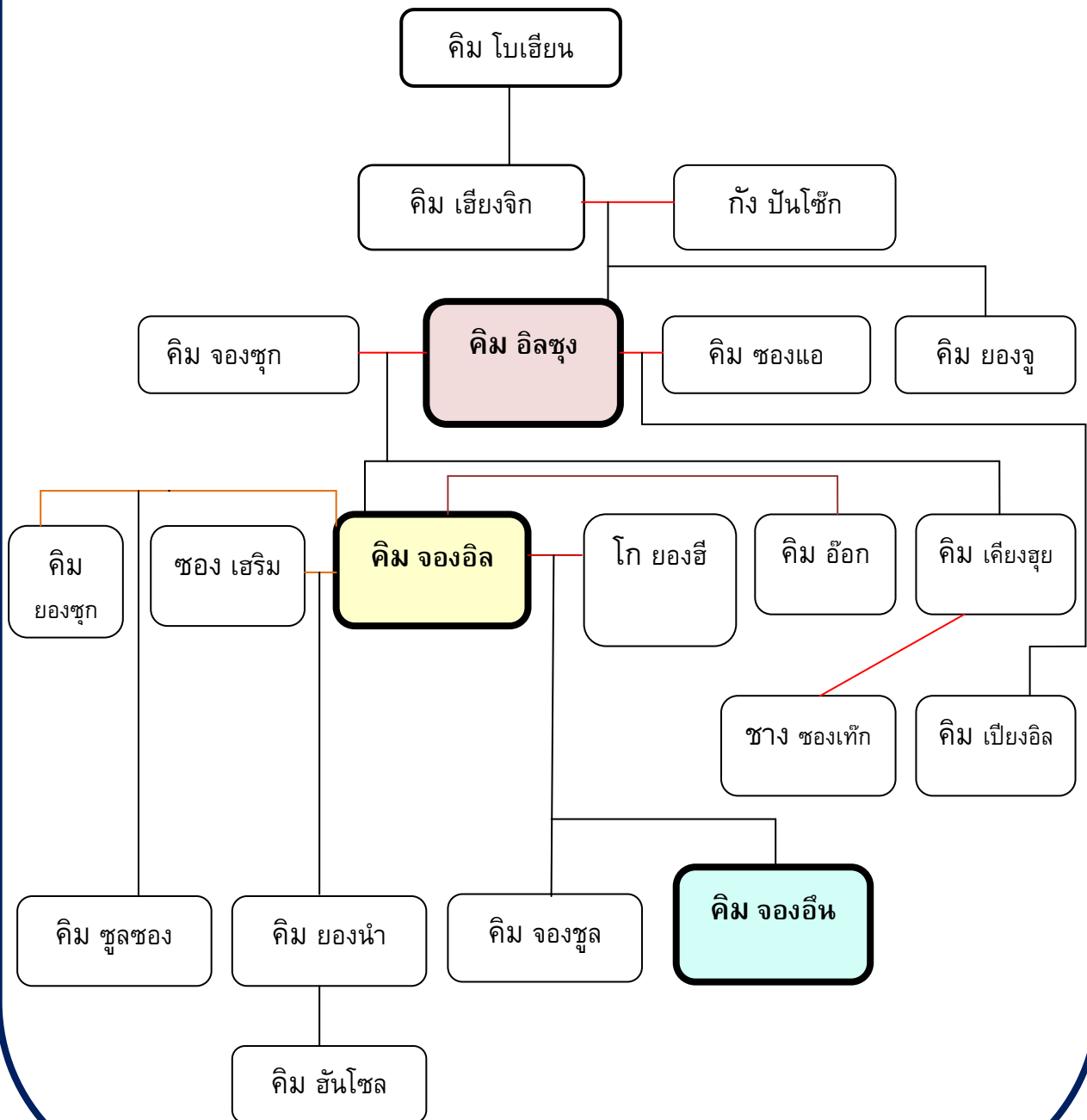
มีข่าวว่าเขาแต่งงานแล้วกับผู้หญิงที่เป็นหมอม แต่ไม่ได้รับการยืนยัน นอกจากนี้ ชีวิตส่วนตัวของเขาไม่ค่อยได้รับการเปิดเผยนัก ชาวคราวที่กล่าวขวัญถึงเขาส่วนใหญ่มักเป็นชาวจากทางการเกาหลีใต้ และผู้สื่อข่าวเกาหลีใต้และตะวันตกที่คาดการณ์และพรรณนาถึงชีวิตของคิม จองอึนไปต่างๆ นานา โดยไม่อาจตรวจสอบได้ว่าเป็นข้อมูลจริงหรือไม่ จนกระทั่ง ทางการเกาหลีเหนือประกาศเมื่อวันที่ 30 กันยายน ค.ศ. 2010 ว่า เขาเป็นผู้สืบทอดทางการเมืองต่อจากบิดา ผู้สื่อข่าวทั่วโลกก็เริ่มจับตาไปที่ตัวเขาและเขียนเรื่องราวของเขาออกมามากมาย

ช่วงการเปลี่ยนผ่านของผู้นำ

แม้ว่าผู้คนทั่วโลกจะไม่สงสัยในการขึ้นเป็นผู้นำคนใหม่ของนายคิม จองอึน เพราะเป็นเส้นทางที่ได้รับการกำหนดไว้แล้ว แต่สิ่งที่แปลกใจก็คือว่า มีสาเหตุใดที่ทำให้ทางการเกาหลีเหนือต้องประกาศแถลงการณ์อย่างเป็นทางการในการถึงแก่อสัญกรรมของนายคิม จองอิลภายหลังจากที่เขาได้เสียชีวิตไปแล้วถึง 2 วัน ประเด็นในเรื่องนี้ไม่ได้รับคำอธิบายใดๆ จากรัฐบาล หรือแม้แต่จีนที่เป็นประเทศมหามิตรก็ได้รับรู้ในวันเดียวกับคนทั่วโลก

ภาพของผู้ประกาศข่าวหญิงที่รำไห่ในขณะที่อ่านแถลงการณ์เกี่ยวกับการถึงแก่อสัญกรรมในจอโทรทัศน์ได้ปรากฏแก่สายตาผู้ชม โดยกล่าวด้วยน้ำเสียงที่สะอึกสะอื้นว่า “ผู้นำผู้เป็นที่รักได้จากโลกนี้ไปแล้วด้วยโรคหัวใจเมื่อเวลา 8.30 น. ของวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 2011 และจะทำพิธีฝังศพที่ Kumsusan Memorial Palace ที่กรุงเปียงยางในวันที่ 29 และจะไม่มีพิธีศพของชาติใดเข้าร่วมรัฐพิธีในครั้งนี้” ดังนั้น ในช่วง 13 วัน ประชาชนชาวเกาหลีเหนือนับแสนได้เดินทางเข้าทำความเคารพศพด้วยการแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง มีการร้องไห้ฟูมฟายและรำพึงรำพันถึงความเสียใจและความเสียดายต่อการจากไปของอดีตผู้นำตลอดเวลาภายใต้สภาพอากาศที่หนาวเหน็บติดลบ 12 องศาเซลเซียส อันเป็นภาพที่น่ารันทดใจยิ่งนัก

สายเครือญาติของตระกูลคิม - ผู้นำประเทศเกาหลีเหนือ

โครงสร้างอำนาจของเกาหลีเหนือปัจจุบัน

(เมษายน ค.ศ. 2012)

คิม จองอึน (อายุ 28 ปี)

ผู้นำสูงสุด/ผู้บัญชาการทหารสูงสุดกองทัพเกาหลีเหนือ/ประธานคณะกรรมการกลางทางการทหาร/เลขาธิการอันดับที่
หนึ่งพรรคกรรมกรเกาหลี

เครือข่าย

คิม เคียงฮย (อายุ / 67 ปี)

ผู้อำนวยการฝ่ายอุตสาหกรรมเบาของพรรค

ซาง ซองเท็ก (อายุ / 67 ปี)

รองประธานคณะกรรมการป้องกันประเทศ

กลุ่มผู้นำระดับสูง

คิม ยองนา (87 ปี)

ประธานสภาประชาชนสูงสุด

แซว ยองริม (82 ปี)

นายกรัฐมนตรี

กั๋ง หึงซู (88 ปี)

รองนายกรัฐมนตรี

กลุ่มผู้นำกองทัพ

รี ยองโฮ (70 ปี)

ผู้บัญชาการทหาร

คิม ยองซุน (77 ปี)

รมต.กลาโหม

คิม จองก๊ก (71 ปี)

รองผู้บัญชาการทหารคนที่ 1

คิม เมียงกุก (72 ปี)

ผู้อำนวยการฝ่ายเสนาธิการ

พรรคกรรมกรเกาหลีเหนือ

คิม คินา (86 ปี)

เลขาธิการพรรค

แซว เทบ็อก (92 ปี)

เลขาธิการพรรค

โซ เรียงเฮ (83 ปี)

เลขาธิการพรรค

มุน เคียงด็อก (55 ปี)

เลขาธิการพรรค

บัก โตซุน (68 ปี)

เลขาธิการพรรค

คิม ยองอิล (68 ปี)

เลขาธิการพรรค

ทันทีที่สิ้นสุดยุคของคิม จองอิล ลูกชายผู้ซึ่งสืบทอดอำนาจยังไม่ได้รับตำแหน่งทางการเมืองในระดับสูงในทุกองค์การบริหารเพราะเพิ่งเข้าสู่วงการเมืองเพียงหนึ่งปี แต่เมื่อมีการรับรู้กันว่าเขาเป็นทายาททางการเมือง จึงต้องรีบยกตำแหน่งสำคัญ ได้แก่ จอมทัพ 1 ตำแหน่ง ส่วนตำแหน่งในองค์กรสำคัญอื่นๆ นั้นก็ทยอยแต่งตั้งเขาต่อไปในอนาคตอันใกล้

ในช่วงเปลี่ยนผ่านนี้ อาหึงและอาเขยจะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด ในขณะที่ผู้นำทางทหาร พรรค และสภาประชาชนสูงสุดจะร่วมเป็นคณะบริหารประเทศ โดยมีนายคิม จองอึนผู้เยาว์วัยหนึ่งเป็นประธาน

นี่เป็นภาพของสถานการณ์และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงการเปลี่ยนผ่านผู้นำของประเทศสาธารณรัฐประชาชนเกาหลีพอสังเขป ข้อมูลดังกล่าวมีแหล่งข่าวมาจากการของเกาหลีเหนือ กระทรวงการรวมชาติของเกาหลีใต้ และข่าวจากสื่อมวลชนตะวันตก อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากเกาหลีเหนือก็มีอยู่อย่างจำกัด โดยมีเฉพาะที่ทางการของเขาจะต้องการให้ทั่วโลกรับรู้เท่านั้น ส่วนข่าวที่เจาะลึกหรือผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นไม่ปรากฏออกมาให้ทราบ ในขณะที่ข่าวและความคิดเห็นจากสื่อมวลชนตะวันตกและเกาหลีใต้มักเป็นการคาดการณ์ว่า น่าจะเป็นเช่นนี้ เช่นนั้นเป็นหลัก โดยจะวิเคราะห์ความน่าจะเป็นตามข้อมูลปัจจุบันที่เปิดเผยออกมา หรือนำข้อมูลในอดีตมาอธิบายตามหลักตรรกศาสตร์มากกว่า หรือคาดเดาเอาเอง ดังนั้น ผู้อ่านจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณของท่านให้มากก่อนที่จะให้ความเชื่อถือหรือไม่

ต่อมา ในวันที่ 13 เมษายน ค.ศ. 2012 เกาหลีเหนือได้ยิงจรวด Unha-3 เวลา 07.39 น. โดยอ้างว่า เป็นจรวดติดดาวเทียมขึ้นสู่อวกาศของโลกเพื่อใช้สำรวจภูมิอากาศและแหล่งทรัพยากรของประเทศ อันเป็นการเฉลิมฉลองในวันครบรอบวันเกิดหนึ่งร้อยปีของนายคิม อิลซุง ผู้ก่อตั้งประเทศเกาหลีเหนือ ก่อนหน้านั้น นานาประเทศ รวมทั้งเลขาธิการอาเซียนได้คัดค้าน เพราะต่างคิดว่าเกาหลีเหนือจะทดลองยิงขีปนาวุธพิสัยไกล หรืออาจเป็นจรวดที่จะสามารถติดหัวรบนิวเคลียร์ในอนาคตหากได้รับความสำเร็จในการทดลองครั้งนี้ ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ได้สั่งเตรียมพร้อมและนำขีปนาวุธต้านขีปนาวุธออกมาติดตั้ง พร้อมทั้งจะยิงเพื่อทำลายหากชิ้นส่วนของจรวดเกิดตกลงในน่านฟ้าของตน ในขณะที่สหรัฐฯ ประกาศอย่างชัดเจนว่า จะงดให้ความช่วยเหลือที่เคยตกลงว่าจะส่งอาหารไปให้หากเกาหลีเหนือไม่เชื่อฟัง อย่างไรก็ตาม การยิงจรวดของเกาหลีเหนือประสบความสำเร็จหลังที่ยิงออกไปได้ 81 วินาที จรวดตกลงในทะเล ต่อมาสหรัฐฯ และเกาหลีใต้ได้ประกาศว่า นั้นเป็นพฤติกรรมที่เกาหลีเหนือต้องการยั่วยุให้เกิดความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลีอีกครั้ง และสภาความมั่นคงแห่งองค์การสหประชาชาติออกแถลงการณ์ประณามการยิงจรวดของเกาหลีเหนือเมื่อวันที่ 16 เมษายน ค.ศ. 2012

ค่าใช้จ่ายในการยิงจรวดครั้งนี้มีราว 850 ล้านดอลลาร์ แยกออกเป็นค่าสร้างฐานยิงมูลค่า 400 ล้านดอลลาร์ และค่าจรวด 450 ล้านดอลลาร์ จึงมีการวิพากษ์วิจารณ์กันไปทั่วโลกว่า เงินจำนวนนี้น่าจะนำไปซื้อหาอาหารเลี้ยงดูประชาชนที่อดอยากมากกว่าที่จะทิ้งไปกับการยิงจรวดแต่ล้มเหลว

ที่มา: Korea Times. April 14, 2012.

ในการประชุมสภาประชาชนสูงสุด (Supreme People's Assembly - SPA) ครั้งที่ 12 ในระหว่างวันที่ 12-14 เมษายน ค.ศ. 2012 ได้ลงมติให้ Kim Jong-un ดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำสูงสุด (Supreme Leader) เป็นเลขาธิการ อันดับหนึ่งของพรรคกรรมกรเกาหลี (First Secretary of Workers' Party - WPK) และเป็นประธานคณะกรรมการกลางทางการทหาร (Chairman of Central Military Commission) พร้อมกันนี้ สภาก็ได้ยกย่องให้ Kim Jong-il ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการป้องกันประเทศชั่วนิรันดร์ (Eternal Chairman of National Defense Commission) และเป็นเลขาธิการพรรคชั่วนิรันดร์เช่นกัน

กล่าวโดยสรุป ท่ามกลางสภาวะปัจจุบันที่ทุกอย่างยังคงสงบนิ่ง ไม่มีการเคลื่อนไหวอย่างมีนัยสำคัญ ในทางตรงกันข้ามสื่อมวลชนตะวันตกก็คาดการณ์ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในเกาหลีเหนือ ผู้อ่านจึงควรที่จะจับจ้องดูการพัฒนาการว่า อะไรจะเกิดขึ้นในดินแดนสี่กั๊กแห่งนี้ เพราะแต่ละย่างก้าวของพวกเขาจะส่งผลกระทบต่อโลกไม่น้อยทั้งในระยะใกล้และระยะยาว

หนังสืออ้างอิง

1. ตำรงค์ ฐานดี, เกาหลีเหนือ: สังคมและวัฒนธรรม. รายงานวิจัย เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 9 ศูนย์เกาหลีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.
2. ตำรงค์ ฐานดี, “การเมืองการปกครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีและสาธารณรัฐเกาหลี,” เอกสารการสอนชุดวิชาการเมืองการปกครองของประเทศในเอเชีย. หน่วยที่ 3 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548.
3. _____, “NK Successors’ Uncle Plays Key Role,” Korea Times. December 25, 2011.
4. _____, “North Korea’s New Leaders Lash out at South Korea and Allies,” Yahoo News. December 30, 2011.
5. Green, Michael J., “What’s Next in Power Games in North Korea,” Japan Times. December 26, 2011.
6. Kim, Young-jin, “Kim’s Inner Circle Comes into Focus,” Korea Times. December 29, 2011.
7. _____, “Development in North Korea,” Vantage Point. Vol. 35 no. 1 January 2012.
8. _____, “Development in North Korea,” Vantage Point. Vol. 35 no. 2 February 2012.
9. _____, “Kim Jong-il”; “Kim Jong-un,” Wikipedia.
10. ข่าวจากหนังสือพิมพ์ Korea Times, Korea Herald, Japan Times, China Daily, Washington Post, Yahoo News, เดลินิวส์, มติชน และ ไทยรัฐ ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 ถึงเมษายน พ.ศ. 2555 เกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านรัฐบาลเกาหลีเหนือและปฏิกิริยาของนานาชาติต่อเกาหลีเหนือ

ประวัติของรองศาสตราจารย์ ดร. ดำรงค์ ฐานดี

ได้รับปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สังคมวิทยามหาบัณฑิตจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกาศนียบัตรชั้นสูง (เทียบเท่าปริญญาโท) สาขามานุษยวิทยา จาก มหาวิทยาลัยลอนดอน สหราชอาณาจักร โดยได้รับทุน The British Council และดุซงกีบัณฑิตสาขา รัฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยฮาวาย สหรัฐอเมริกา โดยได้รับทุน The East-West Center รวมทั้ง ได้รับ ประกาศนียบัตรการเข้ารับการศึกษาอบรม เรื่อง Environment and Policy ระหว่างปี พ.ศ. 2524-2528 มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาและพัฒนาชนบท (นโยบายและการดำเนินงานการพัฒนา) สิ่งแวดล้อม ศึกษา เกาหลีศึกษา มานุษยวิทยา และรัฐศาสตร์ ปัจจุบัน เป็นผู้อำนวยการศูนย์เกาหลีศึกษา ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง damrongthandee@ru.ac.th และ damrongthandee@yahoo.com

เคยเป็นนักวิจัยประจำสถาบันสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พ.ศ. 2513-2515) และอาจารย์ ประจำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พ.ศ. 2534-2538) เคยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาแก่องค์กรการ USAID (พ.ศ. 2523-2524) เป็นคณะทำงานในโครงการ Traditional Agriculture in Southeast Asia: A Human Ecology Perspective ของสถาบันสิ่งแวดล้อมและนโยบาย แห่ง The East West Center, Hawaii (พ.ศ. 2524-2528) เข้ารับการฝึกอบรมในหัวข้อ Trade and Development Policies จัดโดย International Development Exchange Program, Korea Development Institute (KDI) ที่ Korea Development Institute, Seoul, Korea (พ.ศ. 2530) ทำวิจัยที่มหาวิทยาลัย Hankuk University of Foreign Studies โดยได้รับทุนจาก Korea Foundation (พ.ศ. 2539) และเป็น Visiting Professor ใน วิชา Security Issues in Contemporary East Asia ที่ Seoul National University ประเทศสาธารณรัฐ เกาหลี (พ.ศ. 2553) นอกจากนี้ เป็นอาจารย์ผู้บรรยายในสถาบันการศึกษาหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมทั้งสถาบันพระปกเกล้า

เป็นผู้บรรยายที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 (รุ่นที่ 42) เป็นต้นมา และ ได้รับโล่เกียรตินิยมในการเป็นผู้บรรยายติดต่อกัน 10 ปีการศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2553

มีผลงานการเขียนตำราและพิมพ์งานวิจัยจำนวน 34 เรื่อง และบทความทางวิชาการเกี่ยวกับ เกาหลีศึกษามากกว่า 110 เรื่อง พิมพ์ทั้งในและต่างประเทศ

<ศูนย์เกาหลีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง> www.ru.ac.th/korea